

Ministru kabinets

Latvijas finanšu sektora jaunumi

Nr. 19, 2019. gada 11. decembris

Ilze Znotiņa

Finanšu izlūkošanas dienesta (FID) vadītāja

FID paziņojums

Valsts un pašvaldību sektora pārstāvju, kuri ir atbildīgi par reformu ieviešanu Latvijas finanšu noziegumu apkarošanas sistēmā, vārdā vēlos izteikt visdziļāko pateicību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejai MONEYVAL par paveikto pagājušajā vasarā un Latvijas novērtējuma ziņojuma izstrādi. Novērtējums kļuva par iespēju ieviest radikālas pārmaiņas mūsu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) sistēmās. Latvijas valdība un visas atbildīgās institūcijas uzskata finanšu sektora reformu par prioritāti un valsts drošības jautājumu. Tāpēc tika pieņemts lēmums ne tikai iesniegt ziņojumus MONEYVAL un Finanšu darījumu darba grupai (Financial Action Task Force - FATF), bet arī nodrošināt mūsu finanšu sektora ilgtspēju un izturību. Jau īstenotās izmaiņas ir nostiprinātas un ar pārlicību uzskatāmas par ilgstošām.

Nesen notikušajā 59. MONEYVAL plenārsēdē Latvijas delegācija izcēla panākto progresu tehnisko trūkumu novēršanā un atbilstības uzlabošanā FATF standartiem. Atsevišķi ziņosim arī par efektivitātes progresa ziņojuma rezultātiem.

Mēs kopīgi strādājam, lai aizsargātu Latvijas pilsoņu un uzņēmēju likumīgās intereses, nodrošinātu starptautiskās finanšu sistēmas stabilitāti un aizsargātu Eiropas vienoto tirgu.

Šajā izdevumā

- Latvija iesniedz efektivitātes progresa ziņojumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmas uzlabošanai; 2019. gada deviņos mēnešos ierosināto kriminālprocesu skaits par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju pieaudzis par 158 %, salīdzinot ar 2017. gadu
- Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK) piemēro 1,6 miljonu eiro sodu AS "Baltic International Bank" un nosaka vairākus tiesiskos pienākumus
- Latvija pievienojas starptautiska līmeņa patieso labuma guvēju Atklātības principiem
- ASV Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (OFAC) nosaka sankcijas pret vairākām Latvijas fiziskām un juridiskām personām
- Latvija uzsāk kriminālprocesus pret Krievijas pilsoņiem par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju
- Saeima pieņem grozījumus raitākai ekonomisko noziegumu izmeklēšanai
- Finanšu ministrija mudina veidot vienotu Eiropas Savienības (ES) uzraudzības mehānismu cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu
- Kredītreitingu aģentūra "R&I" paaugstina Latvijas kredītreitingu no A- uz A
- Vietējās bankas apliecina gatavību 2020. gadā kreditēt Latvijas ekonomiku, atvēlot vairāk nekā 220 miljonus eiro
- OECD prognozē, ka Latvijas IKP 2019. gadā pieaugs par 2,3 %

Pārmaiņas finanšu sektorā

Latvija iesniedz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas efektivitātes progresa ziņojumu

Finanšu izlūkošanas dienests (FID) iesniedzis efektivitātes progresa ziņojumu FATF par MONEYVAL ekspertu sniegto rekomendāciju izpildi NILLTPFN sistēmas uzlabošanai.

Ziņojums demonstrē Latvijas atbildīgo institūciju paveikto kopš 2017. gada beigām, kad noslēdzās MONEYVAL komitejas ekspertu vizīte Latvijā.

Ziņojums apliecina, ka 2019. gada deviņos mēnešos ierosināto kriminālprocesa skaits par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju pieaudzis par 158 %, salīdzinot ar 2017. gadu. Savukārt kriminālvajāšanai nodoto kriminālprocesa skaits 2019. gada deviņos mēnešos pieaudzis par 255 %, salīdzinot ar 2017. gadu. FID 2019. gada 10 mēnešos iesaldēto līdzekļu apjoms ir 275,8 miljoni eiro.

[Uzzināt vairāk](#)

FKTK piemēro 1,6 miljonu eiro sodu AS "Baltic International Bank" un nosaka vairākus tiesiskos pienākumus

29. novembrī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) padome pieņēma lēmumu piemērot naudas sodu AS "Baltic International Bank" 1 556 046 eiro apmērā par trūkumiem bankas iekšējās kontroles sistēmā. Bankai noteikti vairāki tiesiskie pienākumi, tostarp jāiesniedz FKTK izvērtēšanai pasākumu plāns konstatēto pārkāpumu un trūkumu novēršanai. Nepieciešams arī veikt iekšējās kontroles sistēmas neatkarīgu izvērtējumu.

[Uzzināt vairāk](#)

Latvija pievienojas starptautiska līmeņa patieso labuma guvēju Atklātības principiem

28. novembrī tieslietu ministrs Jānis Bordāns un Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāre Guna Paidere parakstīja Lielbritānijas aicinājumu pievienoties patieso labuma guvēju Atklātības principiem. Atklātības principi paredz mērķtiecīgi ievērot patieso labuma guvēju reģistrāciju iespējami plašākam juridisko personu lokam, kā arī informāciju publiskot standartizētā veidā, bezmaksas un atvērto datu formātā.

Nemot vērā Latvijas institūciju panākto progresu patieso labuma guvēju atklāšanā, Latvija 2019. gada maijā tika uzaicināta pievienoties patieso labuma guvēju Atklātības principiem kā viena no pirmajām valstīm līdzās Dānijai, Slovākijai, Norvēģijai, Armēnijai, Meksikai un Ukrainai.

"Atklātības principu parakstīšana nav tikai neformālas gribas apliecināšana, bet gan starptautiski saistošs dokuments, kas paredz Latvijai nodrošināt informāciju par patiesajiem labuma guvējiem arī starptautiskā mērogā," uzsver tieslietu ministrs Jānis Bordāns.

[Uzzināt vairāk](#)

Saeima pieņem grozījumus raitākai ekonomisko noziegumu izmeklēšanai

21. novembrī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus Kriminālprocesa likumā, kas paredz sekmēt efektīvāku finanšu un ekonomisko noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu.

Ar likuma grozījumiem noteikts, ka jebkurai kriminālprocesā iesaistītai personai ir jāievēro stingrāki noteikumi par iegūtās mantas likumīgās izcelsmes pierādīšanu. Ja kriminālprocesa laikā ir gūti pierādījumi, ka manta ir nelikumīgi iegūta, vai persona nevar pierādīt mantas likumīgo izcelsmi, tad tiks uzskatīts par pierādītu, ka manta ir noziedzīgi iegūta.

“Šī norma paredz izslēgt gadījumus, kad persona negodprātīgi novilcina procesu, lai rezultātā saņemtu valsts kompensāciju par iesaldētajiem līdzekļiem. Tiesības uz aizstāvību netiks ierobežotas. Personai visa procesa laikā, kad vien tā vēlas un var, ir tiesības iesniegt pierādījumus par mantas likumīgu izcelsmi,” uzsver Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Juta Strīķe.

Uzzināt vairāk

Finanšu ministrs un ASV vēstnieks pārrunā paveikto finanšu sektora reformas ieviešanā

21. novembrī finanšu ministrs Jānis Reirs tikās ar jauno ASV vēstnieku Latvijā Džonu Lesliju Kārvailu (John Leslie Carwile). Tikšanās laikā tika pārrunāta MONEYVAL rekomendāciju ieviešanas gaita, abu valstu sadarbība un citas nozares aktualitātes.

Amatpersonu sarunā Jānis Reirs uzsvēra finanšu jomas sakārtošanu kā Latvijas galveno prioritāti.

“Mēs skaidri apzināmies, ka stabils, caurspīdīgs un efektīvi uzraudzīts finanšu sektors ir pamats ilgtspējīgai izaugsmei un labklājībai visiem Latvijas iedzīvotājiem. Naudas atmazgāšanas risku mazināšana un kontrole, kā arī finanšu noziegumu novēršana, ir Latvijas valdības augstākā politiskā prioritāte,” atzina Jānis Reirs.

Sankciju koordinācijas padome tiekas ar ASV delegāciju

20. novembrī Ārlietu ministrijā norisinājās Sankciju koordinācijas padomes ārkārtas sēde, kurā padomes locekļi – Latvijas valsts iestāžu, privātā un nevalstiskā sektora pārstāvji – apsprieda ASV Valsts kases Ārvalstu aktīvu kontroles biroja (Office of Foreign Assets Control - OFAC) sankciju noteikšanu un to ievērošanu Latvijā.

Sēdes dalībnieki apsprieda iespējamās sadarbības iespējas ar ASV Valsts departamenta un OFAC pārstāvjiem, tostarp speciālu konsultāciju nepieciešamību gadījumos, kad OFAC sankcijas var ietekmēt esošos Latvijas uzņēmumu līgumus. Tikšanās arī palīdzēja uzlabot izpratni un nostiprināt sadarbību starp ASV un Latvijas valsts iestādēm sankciju jautājumos.

Latvija mudina veidot vienoto ES uzraudzības mehānismu cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Finanšu ministrija mudina veidot vienoto Eiropas Savienības (ES) uzraudzības mehānismu cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu.

Par kopīgu nostāju ceļā uz šāda uzraudzības mehānisma izveidi vienojušies Latvijas, Francijas, Vācijas, Itālijas, Spānijas un Nīderlandes finanšu ministri. Saskaņotais paziņojuma teksts nosūtīts ES prezidējošās valsts Somijas finanšu ministram (ES finanšu un ekonomisko lietu ministru padomes (ECOFIN) padomes prezidentam) un Eiropas Komisijas viceprezidentam Valdim Dombrovskim.

Uzzināt vairāk

Ekspterti apspriež jauno atbilstības kultūras vidi un ārvalstu investīciju nozīmīgumu

5. novembrī Finanšu nozares asociācija tikās ar Zviedrijas Tirdzniecības palātas Latvijā pārstāvjiem, lai apspriestu atbilstības vidi Latvijā, ārvalstu tiešo ieguldījumu nozīmīgumu un vajadzību pēc uzticamiem un stabiliem finanšu pakalpojumiem.

Vietējie un starptautiskie eksperti diskutēja par jauniem izaicinājumiem, ar kuriem saskaras Ziemeļu – Baltijas finanšu reģions, tostarp bažām par atbilstības kultūru un dažādiem šķēršļiem, kuri kavē uzņēmumu integrāciju tirgū.

Uzņēmumu reģistra aktuālie dati būs pieejami tiešsaistē un bez maksas

14. novembrī Saeima pieņēma grozījumus likumā "Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru", nosakot, ka aktuālā informācija par juridiskajām personām, tostarp patiesajiem labuma guvējiem, no 2020. gada 7. janvāra būs pieejama tiešsaistē un bez maksas tīmekļvietnē <https://info.ur.gov.lv>. No 2021. gada šī informācija tiks nodrošināta arī atvērto datu formātā.

Līdz ar likuma grozījumiem mainās informācijas izsniegšanas klientiem principi. Ja līdz šim par informāciju maksāja tās pieprasītājs, tad no 2020. gada 7. janvāra informācijas izsniegšana tiks finansēta no valsts budžeta.

Pieņemot šīs izmaiņas, Latvija ir atvērusi jaunu lappusi Uzņēmumu reģistrā uzkrātās informācijas pieejamībā, publiskumā un caurspīdīgumā.

NILLTF risku pārvaldība un darbības atbilstība

OFAC nosaka sankcijas pret Latvijas fiziskām un juridiskām personām

9. decembrī ASV Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (OFAC), kas ietilpst ASV Valsts kases departamentā, noteica sankcijas pret Latvijas pilsoni Aivaru Lembergu. Līdz ar to sankcijas noteiktas arī četrām ar Lembergu saistītām organizācijām: Ventspils Attīstības Aģentūrai, Biznesa Attīstības Asociācijai, Latvijas Tranzīta Biznesa Asociācijai un Ventspils brīvostas pārvaldei.

Saskaņā ar likumdošanu Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai ir jāievēro ASV sankcijas finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem, tostarp bankām. ASV sankcijas tiek ievērotas arī publisko iepirkumu, publiskās un privātās partnerības jomā un Eiropas Savienības fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības jomā.

OFAC noteicis sankcijas Globālās Magnitska vispārējās licences ietvaros, kas paredz 30 dienu periodu, lai pabeigtu darījumus ar sankcionētajām četrām juridiskajām personām. Attiecībā uz privātpersonām, kuras veikušas darījumus ar šīm organizācijām, šobrīd ir jāpiemēro atturēšanās princips (temporary freezing), kura laikā jāsaprot, vai ir tiesisks pamats šos līdzekļus konfiscēt vai piemērot kādas citas sankcijas.

Uzzināt vairāk

Latvija uzsāk kriminālprocesus pret Krievijas pilsoņiem par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Nodokļu un muitas policijas pārvaldē uzsākti divi kriminālprocesi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un noziedzīgi iegūtas skaidras naudas pārvietošanu pāri Latvijas Republikas valsts robežai.

Pamatojoties uz riska analīzes ceļā iegūtu informāciju, lidostā "Rīga" veikta ielidojošo reisus Maskava - Rīga un Sanktpēterburga - Rīga pasažieru muitas kontrole. Divi pasažieri, Krievijas Federācijas pilsoņi, centās ievest skaidru naudu 103 975 eiro un 10 000 rubļu. Naudas līdzekļu izcelsmes avoti tiks skaidroti pirmstiesas izmeklēšanā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 19. pantu neviena persona netiek uzskatīta par vainīgu, kamēr tās vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā nav konstatēta Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Finanšu sektora attīstība

Saeima pieņem 2020. gada valsts budžetu

14. novembrī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma 2020. gada valsts budžetu; vidēja termiņa budžeta ietvara 2020., 2021. un 2022. gadam likumu, kā arī grozījumus 26 likumos, kas saistīti ar budžetu.

Nākamgad konsolidētā valsts budžeta ieņēmumi plānoti 9,9 miljardu eiro un izdevumi – desmit miljardu eiro apmērā. Savukārt pamatbudžeta ieņēmumi 2020. gadā paredzēti 6,9 miljardi eiro, bet izdevumi – 7,2 miljardi eiro. 2020. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts plānots 0,3 procentu apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP).

Eiropas Komisija atzinusi, ka Latvijas budžeta plāns nākamajam gadam kopumā atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām, bet norāda, ka sarukusi nodokļu daļa neļauj straujāk kāpināt publiskos izdevumus.

[Uzzināt vairāk](#)

Kreditreitingu aģentūra "R&I" paaugstina Latvijas kreditreitingu

2. decembrī Japānas kreditreitingu aģentūra "R&I" paaugstināja Latvijas kreditreitingu no A- uz A, saglabājot stabilu nākotnes novērtējumu.

Latvijas kreditreitinga paaugstinājumu "R&I" pamato ar valsts turpmāko ekonomikas izaugsmi, ko virza spēcīgs vietējais pieprasījums. Darba tirgus ir stabils, un atalgojums turpina vienmērīgi pieaugt. Pateicoties valdības īstenotajai fiskālajai politikai, fiskālais deficīts samazinās, un valsts parāda līmenis saglabājas zems. Samazinoties nerezidentu noguldījumu apjomiem, Latvijas banku pakalpojumi ir vērsti uz rezidenti. Atspoguļojot pieaugošo valsts finanšu sistēmas stabilitāti, "R&I" paaugstināja Latvijas kreditreitingu uz A.

[Uzzināt vairāk](#)

Finanšu nozares asociācijai jauna vadītāja

Pēc Finanšu nozares asociācijas padomes apstiprinājuma saņemšanas par asociācijas jauno vadītāju izvēlēta Sanita Bajāre.

Uz Finanšu nozares asociācijas vadītāja amatu kopumā bija pieteikušies vai tika uzrunāti 20 kandidāti.

[Uzzināt vairāk](#)

Vietējās bankas apliecina gatavību palielināt kredītēšanas apjomus

9. oktobrī Finanšu nozares asociācijā notika mediju brokastis par vietējā kapitāla banku biznesa modeļu transformāciju, šo banku vietu finanšu tirgū un pienesumu Latvijas tautsaimniecībai.

Pasākuma laikā bankas "BlueOrange" valdes priekšsēdētājs, Finanšu nozares asociācijas Padomes loceklis Dmitrijs Latiševs stāstīja par vietējā kapitāla banku transformāciju, savukārt "Baltic International Bank" valdes priekšsēdētājs Viktors Bolbats akcentēja pieprasījumu pēc vietējā kapitāla banku sniegtajiem pakalpojumiem gan vietējā, gan starptautiskā tirgū. Viņš informēja par vietējā kapitāla banku iespējām kreditēt Latvijas ekonomiku 2020. gadā vairāk nekā 220 miljonu eiro apmērā.

Mediju brokastu dalībnieki atzīmēja, ka 2018. gadā ir paveikts nozīmīgs darbs risku samazināšanas jomā. Atbilstoši mūsdienu prasībām bankas ir pilnībā atteikušās no augsta riska klientu apkalpošanas, investējušas ievērojamus līdzekļus klientu un viņu darbības pārbaudēs.

2019. gadā Latvijas IKP varētu pieaugt par 2,3 %

Pēc OECD jaunākajām aplēsēm Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) šogad varētu pieaugt par 2,3 % un 2020. gadā par 2,5 %. Tiek prognozēts, ka Latvijas patēriņa cenu indekss 2019. gadā pieaugs par 2,9 %, bet nākamgad palielināsies par 2,3 %. Savukārt bezdarba līmenis Latvijā gan 2019., gan 2020. gadā prognozēts 6,4 % apmērā.

Uzņēmumu vēlme un spēja aizņemties sasniegusi rekordlīmeni

2019. gadā uzņēmumu spēja un vēlme aizņemties turpinājusi augt, sasniedzot augstākos rādītājus pēdējo četru gadu laikā, liecina Finanšu nozares asociācijas kredītēšanas indekss uzņēmējdarbības segmentā.

To galvenokārt ietekmējusi valsts kopējā ekonomiskā izaugsme, kas, lai gan kļuvusi lēnāka, joprojām ir pozitīva un atspoguļojas IKP, uzņēmumu peļņas un uzkrātā kapitāla pieaugumā. Tiesa, kopumā uzņēmumu spēja aizņemties joprojām ir krietni lielāka nekā vēlme saņemt aizņēmumu.

[Uzzināt vairāk](#)

Pieaug bezkontakta maksājumu popularitāte

Jau teju 75 % Latvijas iedzīvotāju ir bezkontakta karte, un 23 % iedzīvotāju jau ir bezkontakta maksāšanas iespēja telefonā, aprocē, pulkstenī vai citās viedierīcēs.

Pārliecība, ka bezkontakta maksājums ir drošākais norēķinu veids, ir galvenais faktors, kas rosina sākt izmantot bezkontakta maksāšanas iespējas, tā rāda "Mastercard" un Finanšu nozares asociācijas veiktais Latvijas iedzīvotāju pētījums.

Informācijas sniedzēji

Ministru kabinets

Valsts kanceleja

Finanšu ministrija

Ārlietu ministrija

Iekšlietu ministrija

Latvijas Republikas
Uzņēmumu reģistrs

Finanšu izlūkošanas
dienests

Valsts ieņēmumu
dienests

Visu ziņu arhīvs pieejams šeit

Pieteikties finanšu sektora jaunumu saņemšanai www.financialsectornewsletter.lv